

пептръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№ 21.

Липи, 20. Маи

1846.

ИСТОРИА ПРОПРИЕТЪЩІИ.

(Канет.)

Дн че старе афлъ крещініствл ідеа пропріетедіи афаръ дін імперіѣл roman днлвотрѣл Европѣи? Вечііи ішперіѣлѣи roman аѣ фост дн веакѣл I леа дѣпъ Хрістос маі кѣ осевіре пѣтърѣселе попоръ цертане (пептрѣкъ Галліа ші Брітаніа апѣкасеръ а се сѣпѣне). Ла Цертані зн ом лівер стѣпѣніа кѣте о вѣкатъ де пѣшѣот іаръш лівер, кѣт аї зиче кѣте зн аллодіѣ; днсъ ачеа пропріетате пѣ ера пѣмаі пептрѣ ел, чі пептрѣ кѣте о фаміліе днпреагъ кѣ тѣте ратѣрле еї, аша дар пропріетатеа ла еї авеа характер де фаміліе. Дѣпъ че днсъ маі вѣртос дела веакѣл V леа d. Хр. днчептрѣ а се форма кѣ днчетѣл ші кѣ дестѣлъ грезтате статѣрї нѣкъ, фамілііле пропріетаре де пѣшѣот се афла дн лѣпте некѣртате знеле кѣ алтеле, пептрѣкъ фіекаре дін еле сѣ днчерка ашї адаѣце ла пропріетате, ашї пѣрї мошїіле, ші токма кѣ ачеаста фѣчеа ка дн Европа сѣ домпіаскъ чеа маі таре несекѣрїтате; кѣчї нїчї зна пѣ авѣалтѣ кезъшіе пептрѣ авереа са, де кѣт пѣмаі пѣтереа артелор. Дечї ѣменїи кѣчї апѣкасеръ а фї ліверї ші пропріетарї

спре а се фери атѣт де періколѣл рѣсвоіѣлѣи, кѣт ші де маі тареле перікол де а ажѣѣце серві саѣ склавї алтора, еї сім. дїнд кѣ сѣнт маі славі де кѣт ка сѣ се нѣтъ апѣра сіпѣрї, се ліпїа прїетїнеще де алдїи маі тарї ші се днвоїа ашї дїне пропріетѣдїле ка дѣрѣте де ачеї маі тарї, кѣрор песте ачеаста ле маі плѣтіа ші чеа трївѣт депѣзїѣдїлме ші жѣрѣтѣнт омаціал. Ші ачеаста есте ачеа че се пѣтїи кѣ зн термін стрѣпн фѣвдалїтате. Сїстема ачеаста а фѣвдалїтадїи саѣ а вїнефачерїи арѣтатѣ — пептрѣ платѣ, ші кредїѣдѣ — де кѣтрѣ чеї маі тарї челор маі славі се префѣкъ дн о іерархїе формалъ ка ші чеа вїсерїчеаскъ. Пептрѣ, каре стѣпѣніа о сѣтѣ мїлѣрї ера апѣрѣторїѣл алтор васалї, ачеціа іаръш дшї тїндеа арїпеле песте чеї кѣ мошїѣре маі мїчї ші ачеціа песте чеї ліпсїдї де тѣте, ші аша маі днколо дн сѣс ші дн жос. Маї тѣрѣзїѣ тѣлдї венїрѣ ла пѣрере, кѣ чел маі таре дін тодї ар тревѣї рекѣпоскѣт сѣверан ал дѣреї днпреці, дін а кѣрѣи тѣѣ сѣ прїмїаскъ тодї пропріетѣдїле, вѣпѣ ѣрѣ ка дн Рома сѣпт днпѣрадї. Аша vedem кѣ днкъ Карол тареле вої ка тѣте аллодііле сѣ се прїмїаскъ дела рецеле Франдѣи ші ачеста сѣ днтрѣдѣкъ

(introducere investire) до проприетате. До ачесте timpuri се договорѣ о лъптъ дътинъ дотре чеї дої сзверанї аї крещивътъдїї, дотре папа шї дотре дотпъратъл пентрѣ инвеститъръ. Папїї сокотиндъсе ка репрезентандї аї лъї Dmnezeѣ не пътнт претиндеа сзверанїтатеа песте дотпърадї воїнд але да еї лор коронеле шї domniile ка нище вїнефачерї пърчесе дела пѣтереа спїрїтвалъ (дела черїѣ). Пълпъ тързїѣ ла А. 1493 vedem, къ папа Александръ II до калїтате де вїкарїѣ шї персонал ал лъї Христос дърѣї лъї Ferdinand шї Isabeleї дїн Spania пътнтъл Амерїчеї а флат, прїн зрмаре шї къ щїгат де Крїстофор Колъмъ, (каре дъсѣ пентрѣ вїртътеа са прїмї робїе шї феаръ). Дотр'ачеа тълдї васалї се щїврѣ фолосї вїне де чертеле челор дої сзверанї тарї, къчї еї интрїгънд ла мїжлок пе дъчетъл се стълсеръ де свнт сзверанїтате, їар де ачї дъколо не маї дотревънд пе нїчї зпъл хъръзїа проприетъдїле ла фамїлїле лор. Іатъ дър, къ проприетатеа до декърсъл веакърїлор крещїне се доторсе ка до черк, еа дїн фамїларъ се фъккъ феудалъ, аної їаръш фамїларъ.*)

Веакъл ал XVI леа къ реформеле сале реселебсе прїн каре се стълсеръ атътеа мїлїоне де свнт сзверанїтатеа вїсерїчеаскъ, їар алтеле о прїмїрѣ маї модїфїкатъ, дъволдї пе попоръ а къцета маї де апроне шї асвпра феудалїстълї. Прегътїреа оmenїмїї фъ трептатъ пълпъ до нолтеа дїн 4 Август 1789, кънд адълареа констїтуантъ дїн Парїс рѣпсе дїнтрїодатъ о тъл-

дїме де кътъшї феудале рзшїпъторе, їар прїнчїпъл проприетъдїї персонале рекъщїгъ вазъ маї mare. Ачелаш прїнчїп маї фъ дотърїт до веакърїле дїн зрмъ прїн дотїндереа їндъстрїеї, кареа dede прїлежла мїї де оmenї а се фаче проприетарї де аверї мїшкъторе (mobiles) шї къ ачеаста маї търї респектъл кътръ персоналїтатеа оmenеаскъ. Преа фїреще: „Еѣ п'ам тошїї," зїче къносъл, „дар ам ванї, негод шї тесерїе, нъмї пасъ тълт де трѣфашъл проприетарїѣ де domene.“ — Дотр'ачеа де шї карактеръл персонал къщїгъ атът де тълт, къ ачеаста тотъш карактеръл сощїал н'аѣ пердст шї нъ ва пътѣ перде дїн аса дъсетпътате кът вор фї оmenї до сощїетъдїї. Сощїетъдїїле чер дела оmenї жертѣ дъпръмъте шї рестрїндерї де зпеле дрепърї че креде фїечїне къ аре асвпра проприетъдїї сале. Де ачї лещївїторїї Евронеї се сїмдїрѣ дотаторадї атът а цертърї зпеле дрепърї прїн тълсърї полїдїене, опрїнд зпеле авъсърї шї дїктънд зпеле регъле прївїторѣ ла фолосїреа де проприетате, кът шї де а статорнїчї прїнчїпъл сощїал, до пѣтереа кървїа статъл кънд ар чере фолосъл пъллїк пѣте лїнсї пе партїкъларї де зпеле проприетъдїї, къ кондїдїе ка стї деспъгъвїаскъ до алт кїп шї дъпъ тълсъръ дреаптъ. Пе кънд се рѣдїцеа кондїка де лецї а лъї Наполеон, зїсе ачеста: „Авъсъл проприетъдїї тревъе ре-апъсат де кътеорї ачеста ар фї спре стрїкъчънеа сощїетъдїї. Пентрѣ ачеаста опрїм търїереа сетъпътърелор верзї, къш шї секъїреа вїїлор реалъмїте. Еѣ нъ воїѣ сзферї, ка зп партїкълар съ стїрпїаскъ тѣтъ рѣдїреа зпвї щїпът де 20 леде до врео парте де лок вълъ де вѣкате, лъмаї ка

*) De феудалїзмъ vezї маї тълте M. Guizot, „Histoire dela civilisation en Europe.“

съши факъ въ парк (грѣдинъ маре, арти-
фичіосъ). Дрептѣл де а фаче авкс (кѣар
къ че есте ал пострѣ) пѣ се днтінде пѣпъ
ла липсіреа попорѣлѣ де хранѣ. —“ Тот
дин асемenea дрепт де а рестринѣ кѣт ва
пропріетатеа персоналъ пѣрчед ші ста-
тѣрїле Европѣ дн зїлеле нѣстрѣ, кѣнд, кѣ
скоп де а клѣдї дрѣмѣрї де фер еспро-
прїазъ пе маї мѣлдї дн кѣте о фѣліе де
пѣмѣт пе лїніа песте каре трече дрѣ-
мѣл ш. а. ш. а. —

Ної дѣпъ авкторѣл пѣмїт ла днче-
пѣтѣл ачестѣї артикол dedserѣтм історїа
пропріетѣдїї пѣмаї пе скѣрт, дн кѣт пе
сѣферїа тїмпѣл шї днпрецїзѣрїле. Вѣ-
зѣрѣт тотѣш, кѣт доѣelemente де про-
пріетате, чел соціал шї чел персонал
стетерѣ пѣрѣреа дн лѣпѣтъ зѣл кѣ алѣл
шї нїчї зѣл пѣ ера прїчепѣт шї кѣпрїнс
кѣт чере тїпѣтеа сѣпѣтѣосъ. Elementѣл
соціал дакъ веї кѣвѣта вїне, пѣ ера де кѣт
ѳ формѣ днтрѣ кареа се грѣмѣдїа дн-
вѣдѣтѣреле шї фантеле челе маї антїсо-
ціале; днлок сѣ фїе легѣмїте де зпїтате шї
екалїтате, ел се фѣкѣт ісвор де опосїдїї
шї де прївїлецїзрї вѣтѣмѣтѣоре, шї реле-
деа дн лок де ал лѣмѣрї, консфїндїа пе-
дрептѣдїле каре пѣрчедѣа дн ачелаш.
Elementѣл персонал де алѣт парте се
авѣтѣ шї се деспатѣрѣ кѣ тотѣл, ел прїп
egoїст шї лѣкомїе вродѣсе ачелеш ре-
сѣлтате реле.

Пѣнтрѣ ка оменїї сѣ кѣпѣоскъ лѣмѣрїт че
ѳ пропріетатеа, шї ка днвѣдѣтѣра деспре
пропріетате сѣ пѣтрѣндѣ дн спїрїтѣрї шї
дн соціетѣдїї се чере ка сѣ кѣвоацѣем ода-
тѣ тревѣпѣда де а комбїнафїлософїче еlemen-
тѣл персонал, де а пѣтрѣнде прїп зп прїнцїп
маї палт теорїа органїкъ шї армонїкъ а про-

прїетѣдїї, де а траѣе лїнії преа есакте
днтрѣ о пропріетате шї алта. Днсѣт те-
орїа органїкъ а пропріетѣдїї пѣ се пѣте
кѣпѣоцѣе фѣрѣ доктрїма армонїкъ а оме-
нїїї, кареа сїпѣзѣрѣ пе ажѣтъ а кѣпѣоцѣе
репортѣрїле інтїме днтрѣ пѣрдї шї днтрѣ
тот, днтрѣ омѣл іndїvїдѣал шї днтрѣ о-
мѣл колектїв саѣ соціетате, дн сѣзѣршїт
днтрѣ тѣте сѣфереле де персоналїтѣдїї ко-
лектїве саѣ морале, а фамїліеї, а комбїн-
тѣдїї де маї мѣлте фамїлії, а нацїеї, а о-
менїїї днтрѣдїї, дн тот пѣмѣтѣл. Маї
мѣлт, днвѣдѣтѣра деспре пропріетате ва
трѣвѣї сѣшї іа іарѣш консфїндїреа са дела
релеѣе шї моралїтате. Сїмѣемїтеле реле-
деѣосѣе шї морале десцентате кѣт се
пѣте маї вїѣ днтрѣ оменї сѣлт ачеле,
каре вор да пропріетѣдїї зп поѣ характер
соціал шї вор фолосї маї мѣлт де кѣт
сечїле порѣнчї але дрептѣдїї дн афарѣ,
кареа дѣ де атѣтеа педечї дакъ ѳменїї
сѣлт стрїкацїї дн лѣзпнтрѣ. Історїа днтрѣагѣ
ѳ марторѣ, кѣ organїсацїа пропріетѣдїї
аѣ атѣрват пѣрѣреа шї фѣрте мѣлт дела
релеѣе шї моралїтате, кѣт ера ачестеа,
аша се organїса чееа; вїторїѣл дн ачест
пѣлт пѣ ва да де тїпчѣсѣ пе трекѣт, чї
дн контрѣ ва вѣдї лѣмѣрїт стрїнса легѣ-
мїте днтрѣ омѣл дн лѣзпнтрѣ шї омѣл
матерїал, шї ва арѣта, кѣ днвѣдѣтѣра,
кареа дн релеѣе се фереѣе де пантеїст,
шї рекѣпѣоцѣе некѣлїтїт персоналїтатеа, ва
адѣче дн армонїе шї elementѣл персонал
кѣ чел соціал дн пропріетате, лѣпѣдѣнд
калеа рѣтѣчїрїї дн о парте шї дн алта,
адїкъ шї egoїстѣл, шї аша пѣмїтѣл поѣ
комбїнїст.

Пѣнѣ ачї фѣ історїа пропріетѣдїї
фѣрте пе скѣрт. Мѣлте ар фї асе маї

адъче ла мѣлок деспре рапортърѣме еї кѣтръ політѣкъ, чїтїгорїѣл дѣсъ вїне воїаскъ а ле кѣзта дѣ кѣрцї скрїсе дѣ матерїа ачеаста къ пѣтрѣндере мї дѣделе-пчѣне.

Г. Б.

О СЧЕНЪ ДІН ЦЕАРА ВІЕТЪЦІЛОР.

Лезл. Тїгрѣл. Бозл. Алте вїте не'н-семпате.

Лезл. Съптедї адѣнацї домнїи меї?

Тїгр. Oui! (Аша).

Лезл. Се не сътзїм пентрѣ вїнеле вїетѣдїлор теле. Кѣне! Се'мї адѣчї таса къ чоколада.

Кѣн. (Дѣшї дѣтїнде тóте пїчїореле де алѣгѣл пе пѣтѣнт шї тѣрѣндѣсе дѣче таса къ чоколадѣ).

Лезл. Кѣне амавїл — тот трацї дѣкъ кѣтре персóна теа?

Кѣн. Пѣрѣреа! Еѣ сънт зп кѣне сервїл.

Лезл. Вїно маї апрóне. Воїѣ се те апѣс пѣдїнел къ пїчїореле.

Кѣн. Преа вѣкѣрос тѣ съпѣѣс (Кѣ-пеле сервїл сѣфере).

Лезл. (Апѣсънд пе кѣпеле) Домнїи меї — Дѣмнеавоастрѣ ведецї къ а-жѣпсеѣ асѣпра кѣпелѣї.

Тóте вїетедїле рѣд; кѣпеле зїче: кѣт é де їстец Домнѣл меѣ!

Тїгр. (Се плеакѣ де шасѣ орї) Сїре! Се ам ертаре дакъ воїѣ фї спре гревтате орекїлор Домнїеї тале къ пеѣе желѣрї петревнїче; кѣчї даторїа мїе се ацдерѣ дѣпїнтеа Домнїеї вóстре тóте пѣпѣ-стѣрїле пе каре ле адѣкѣ вїетѣдїле де рапгѣл маї де жос. Вѣлпеї 'їа венїт дѣ кап съ скѣтере сѣпѣпереа.

Лезл. Арѣвацї пе вестїеа дѣтр'о прїпсóре шї акѣдацїї дѣпѣ кап за процес крїмїнал.

Оаїеа. (Се вѣрѣще дѣпїнте) Мѣ rog de ертаре, еѣ . . .

Тїгр. Цїне'дї гѣра, оаїе! Тѣ п'аї а зїче нїмїк аїчї.

Оаїеа. Дѣсе еѣ даѣ лѣпа, шї . . .

Тїгр. Че даї тѣ? Тѣ нѣ даї нїмїк. Вїетѣдїле маї де жос нѣ даї нїмїк. Ної лѣтѣм.

Лезл. (Нетезеѣе пе тїгрѣл). Аша é вѣпѣл меѣ. Ної лѣтѣм.

Бозл. (чевашї дѣкомѣтат) Сїре — тревѣїе се вѣ адѣк а мїнте къ пе ам адѣ-пат аїчї спре а пе сѣтзї патрѣ вїнеле вїетѣдїлор?

Лезл. (Іа о прїсѣ де табак) Аша е зеѣ! Дар? хе, хе, хе. Пентрѣче аѣ де а се пѣлѣде вїетѣдїле дїн цара теа? Вом сѣ азїтїм, хе, хе, хе.

Леопардѣл. (дѣтрѣ къ сѣлетѣл пе вѣзе) Домнїи меї! — Ав сосїт дїн алпї капра сѣлватїкѣ, дѣпѣзїтóреа.

Лезл. (Саре пѣмаї де кѣт) Че? ка-пра сѣлватїкѣ? Домнїи меї — é дѣке-їатѣ шедїнда. (Ес тодї афарѣ.)

Бозл. (Кѣтре лез.) Дар . . . Сїре . . . вїнеле вїетѣдїлор . . .

Лезл. (Мѣпїос) Тачї, бозле!

Традѣо де . . . у.

ФАТА ЛѢЇ КІРІАК.

Авеаторѣдѣшї ачеарѣдѣ авеа зп вѣчїа пе каре дѣлїеа Кїрїак. Ачел Кїрїак авеа о фатѣ, тѣлѣтрѣ шї кам фрѣтѣшїкѣ ка тóте фе-теле зїпере че нѣ сѣат зрѣте. Рѣда теа

іаръ аваа содіе ка тоді оамені днесраді, ші содіа лві аваа зн вър. Върѣл ачеста ера пенсзрат, ера зн фел де флъкъѣ знгвреск каре се префъчеа дпаторат ші атвнчі кънд нѣ ера, ка съші деа зн аер де ом сімдітор ші плин де пасіѣне. Кънд дпсъ дї ші къдеа чіне-ва тронк ла інімъ, атвнчі ера нѣмаі фок ші інімъ албастръ. — Дптр'о зі възѣ не фата лві Кіріак; флъкъѣл дшї рѣсвчі мѣстада ші се зітѣ моі-меще ла дѣнса; дї къзѣ, кѣм зісерѣм, тронк ла інімъ; віата фатъ дпсъ п'а цївѣт нїмік пѣлѣ дп зіоа де астѣзі. Флъкъѣл пострѣ акѣм нѣ ера зівлїцѣ съ нѣ ворвеаскъ тот де фата лві Кіріак: орї че ворѣъ се дескїдеа ел тѣна конверсація не департе къ дівѣчіе, ші де ічі де коло адѣчеа ворѣа тот де фата лві Кіріак. Дпчепеа лавделе ші діспѣтеле де віата фетїпоарѣ. — Фетеле фрѣмоасе адеcea орї сѣнт крїмінале дп окїї фетеїмор де че съ фїе фрѣмоасе — ші де ачееа дпчепеа ші діспѣте; се форма нѣмаі де кѣт доѣ партїтѣрі. Одатъ, де доѣ, де треї орї, де зечѣ орї, де сѣмъ де орї фѣрѣ ачеллеашї лавде ші ачеллеашї діспѣте. Рѣда теа, стѣпднѣл касеї, венїа дела тре-віле салле, афла партїтѣріле формате діспѣта фервіенте, аскѣлта дп тіжлокѣл касеї пѣлѣ съ се оріентезе, ші скоцнѣднѣші цїзѣвоаа, дпчепеа съ офтезе: че! іар де фата лві Кіріак е ворѣа?! — Асфел ретмасе ка зн фел де проверѣ пѣлѣ акѣм, кънд е ворѣа тот де знѣл ші ачелашї лѣврѣ, тот де зна ші ачелашї вестїѣне, съ лѣзі не кѣте знѣл съ есслате; хеї ваї де ної, іар де фата лві Кіріак есте ворѣа!

Тот отѣл, тоатъ дпперекїереа, тот партїтѣл дшї аре кѣте о фатъ а лві Кі-

ріак а са, маї слѣтѣ, маї фрѣмоасѣ, маї істеацѣ, маї тоапѣ, кѣм а дат Дѣмнезеѣ. Спре есемплѣ фата лві Кіріак а теа есте лімба ромѣнеаскъ; знора лі се паре вѣрѣтѣ фок, міе мі се паре фрѣмоасѣ ші сѣнтем квїт. Фак че фак ші тот де фата лві Кіріак адѣк ворѣа. — Ла тѣлцї іарѣ фата лві Кіріак есте Еліаде къ лімба лві къ тот, ші орї знде се адѣнѣ, орї че ворвеск, нѣ се поате пѣлѣ съ нѣ ворвеаскъ тот де фата лві Кіріак. — Ла знїї фата лві Кіріак сѣнт грїжеле стрѣїне, ла алцїї пѣпереа ла калле а патріеї; ла знїї къчїѣла вешлеадеї, ла алцїї, къчїѣла лві Водѣ. — Ла знїї фата лві Кіріак есте попа, ла алцїї преотеаса ші ла алцїї, карїї сѣнт маї модерацї, фата Преотесеї. — Кѣт пентрѣ міне еѣ сѣнт дїн чеї модерацї. — Фак че фак віецїї оаменї ші тот де фата лві Кіріак адѣк ворѣа. Фїе-каре къ фата лві Кіріак а са: а знѣїа е маї тїндїкатѣ, а алтѣїа маї сповоасѣ, а знѣїа маї палѣ, а алтѣїа маї гїндоакѣ, а знѣїа блондѣ, а алтѣїа вѣрѣнѣ, а алтѣїа кастанїе; а знѣїа пасоасѣ, кѣт'о кърнїа, а алтѣїа кърпѣ; а знѣїа къ окїї нѣші ка къ фѣсѣл ші алтѣїа къ окїї марї; фел де фел де фете алле лві Кіріак ші фел де фел де гѣлчеве. Съ вѣ въз, копїї; нѣ вѣ лѣсацї, лѣацї-вѣ де пѣр, къ е ворѣа де Фата лві Кіріак.

I. E.

РОМЪНІІ ДП ПЪМЪНТЪЛ РЕЦЕСК.

Знїї компатріодї маї вѣртос дїн пѣ-тѣнтѣл рецеск дп Трансїлванїа дшї ре-поїеск дела зн тїмп дпкѣче векеа анѣкѣ-тѣрѣ де а пѣвлїка не ромѣнї нѣмаї де

венетичі дн ачест пѣтъпт, каріи сар фі тѣлдіт аша таре маі вѣртос дела 1600 адікѣ дела Міхаі вітеазѣл днко́че. Че скоп аре Трансільванія дн Сібіѣ*) а рекоче знеле перікопе історіче ромънілор атѣт де дѣштѣно́се, днсъ аша рѣ́ де тѣстрате? Че інтерес пот авеа пѣвлічїшї дн Брашов а семѣна зрѣ, а репѣвіа дѣштѣніле днтре поі пѣлъ шї прїн К. лїндаре?**) Нѣ кѣтва ка съ арате, кѣ ромъні дн ачеастѣ патріе ар фі стрїні венетичї, прїн зрмаре некредїнчоші, прїн зрмаре невреднїчі де ачеле дрептѣрі не каре ле претїнд шї еї? — Дакъ ва фі ачеаста прїчіна, апої ромънілор леар фі фортѣ зшор, а лѣ перде тїмпѣл алергїнд не кѣтпѣл історїк дн сіне фрѣтос, днсъ пѣлъ акѣт преа днгреоїат пентрѣ еї, чї а се арѣнка сѣпт скѣтѣл дрептѣлї патѣреї, а дрептѣлї неамѣрїлор, шї а знї гзверн каре аѣ зїс де атѣтеорї: unus sit populus шї каре шїе прецї прескрїпція ієрїдікѣ не чеаа че авем, де ам цїне шї нѣмаї де 200 — 250 анї. —

Дѣпѣ че днсъ алдїїднкъ се разїтѣ дн дрептѣл історїк кѣ тоте тѣріа, ар фі спре дефїмарѣа нѣстрѣ, дакъ н'ам кѣтта днпрецїѣр шї дн кѣтпѣл ачеста. О сѣтѣ де докѣменте історїче ам пѣтѣ продѣче спре а демѣстра, кѣ ромъні дн веак дн веак аѣ фост шї аѣ лѣкзїт пѣрѣреа дн Трансільванія шї маї пайнте де венїреа четормалте попорѣ компатріо́е шї маї тѣрзїѣ пѣлъ in zїoa de астѣзї; — ачѣаста днсъ неар скѣте афарѣ дн колѣпеле астеї фѣї, аша вом рѣ-

тѣнеа астѣдатѣ нѣмаї не лѣпгѣ о спеціалїтате.

Пѣвлїчїшїлор сасї ле плаче а креде, кѣ тот пѣтъптѣл не знде лѣкѣїеск сасї дн zїoa de астѣзї аѣ фост дн веакѣл ал 11 — 12 леа демѣрт, пѣрѣсїт; ачеїа днсъ карїи арѣнкарѣ кѣвтѣтѣрї маї секѣре дн історїе днтѣреск, кѣ дн ачеле веакѣрї де шї прѣдѣчнїле дн Трансільванія ера тарї рѣтасерѣ нѣмаї знеле шѣсѣрї стїрпїте де лѣкѣїторї, кѣт е днтїнсѣл шѣс ал Сїбіѣ. лѣї маї пайнтеа тѣтѣрор (нѣ шї локѣрїле тѣнѣо́се), — апої шї алте шѣсѣрї днтрѣ каре дѣпѣ кѣноцїнда дерїї лѣатѣ не зрмта кавалерїлор петцї апѣзадї аїчі, се стрѣкѣрарѣ шї алте колонїї петцїцї, каре апої сѣпт нѣтїре де hospites teutonici довѣндїрѣ прївілецїѣрї, нѣ де одатѣ тодї, чї не рѣнд*). Ної ачї нѣ вом кѣтта кѣнд аѣ венїт сасїї дн пѣтъптѣл реѣеск, чї нѣмаї атѣта, дакъ дн ачеле тїмпѣрї аѣ фост апѣзадї дн партеа де амїазї а Трансільванїеї шї ромъні ка локѣїторї. Кѣтѣва докѣменте скѣсе дн о дїсертацїе солїдѣ лѣкратѣ аїреа сервїаскѣ де разїт днтѣрїрїї нѣстре.

1) Рѣнѣтїѣл сат ромънеск Рѣшїнар днтрѣ зн докѣмент транспїт ал сѣѣ дела анѣл 1488 продѣсе зн хрїсов токма дн зїмеле лѣї Атіла дела а. 420 дѣпѣ Хрїстос, прїн каре ачел сат воїа а доведї пѣлъ знде се днтїнде хотарѣл сѣѣ**).

*) D. Карол Schuller днсъш рекѣно́ще, кѣ прївілецїѣл Andrean нѣ сасї дат ла тодї сасїї дн Трансільванія, чї ла днченѣт нѣмаї Сїбіенїлор шї челор маї деанрѣне амїадї аї лор.

**) Bezı: Deliberatum universitatis nationis saxonicae de dato 4 Dec. 1753.

*) Маї тѣлді Nrı. din sem. I а. к.

**) Der nützliche Rathgeber 1846 сѣѣ. ар. Der Stadtrichter von Kronstadt.

2) Дн привілеціл лві Андреїв II дат кавалерілор тезтоні ла а 1216 пе пѣтъптѣл Бърсеї се вземеце кѣрат — фїреце спре амїазї — пѣтъптѣл саѣ цївѣтѣл ромѣнілор прїн каре аве а трече ѳменїї кавалерїлор фърѣ а плѣтї вѣтї*).

3) Ла а 1223 ачелаш Андреїв II. днтемеїнд маї віне о монѣстїре взмїтѣ а Сїнїтеї Лзмїні (Kerz) рѣпе о монїе дїн „пѣтъптѣл ромѣнілор“ — exemptam de Blaccis — шї о дървіеце ачелеїашї**).

Ачелаш пѣтъпт маї тързіѣ рецеле Матїас дл дърві Сївїїлві. Лѣкрѣ днведерат, кѣ ачі авѣрѣ а перде ромѣнії, їар пѣ сасїї.

4) Ла а. 1224 тот Андреїв II дн привілеціл че дѣ сасїлор днпѣтернїчі пе ачещїа, ка дїн Silva Blaccogum сѣ трагѣ фолос де о потрївѣ кѣ ромѣнії. Ачі днкрѣ тот ромѣнії ера деспоїації, кѣчі пѣдѣреа кареа пѣлѣ атѣнчі фѣсесе пѣтаї а лор шї а вісенїлор се дедѣ комѣнѣ шї сасїлор.

5) Ла а. 1231 Галлѣс Фїїл лві Від де Борд претїнсе пѣтъптѣл Боїе дїн цївѣтѣл ромѣнѣск ал Фѣгѣрашѣлві, зїкѣнд кѣ лав стѣпнїт неам де неамѣл лор***).

6) Ла а. 1247 Рецеле Бела дърві тот пѣтъптѣл кѣ тѣндїї пѣлѣ дн рѣлѣ Олт афарѣ де Кенежатѣл лві Літѣ „пе каре дл ласѣ ромѣнілор,“ апої їарѣш дїн Олт пѣлѣ дн тѣндїї песте пѣдѣрї, афарѣ де монїа лві Сенеслаѣ Водѣ, пе кареа о ласѣ тот ромѣнілор†).

*) Eder de Initis et jurib. saxonum Not. 17.

**) Eder. Ibidem.

***) A. Kurz Magazin 1844.

†) Katona Tit. 17 p. 94 Bardosi in Supl. anal. p. 297.

прїчїнї реції дн ачелѣ вѣакѣрї дървіа аша вшор ла алдїї монїї шї пропрїетѣдї де а ле ромѣнілор карїї ле локвіа, пѣ есте локѣл а черчета маї пе ларг ачі.

7) Ла 1252 Рецеле Бела апѣкѣ монїа Зек пѣсѣ днтре пѣтъптѣл „ромѣнілор де Керд, а сасїлор де Брѣсѣ шї а сѣкѣлор де Сѣвѣс шї о дѣ контелѣ Вікентїе фїїл лві Акадас.“*)

Ла а. 1285 рецеле Ладїслаѣ IV дърві фамїліеї Чѣлаї де Демшѣш о монїе дн цївѣтѣл Хадегѣлві прїн дїпломѣ, дн кареа се чїтѣск ачесте кѣвїнте тѣлѣт кѣтпѣнїтѳре: дедерѣш шї дървірѣш сѣпт ачелеашї kondїгїї шї сѣлѣве шї датїнї, сѣпт каре аѣ авѣт обїчеїѣ пайнташїї пощрїї реції аї Ѣгарїеї а дърві пропрїетѣдї шї сате дн цївѣтѣрїле ромѣнілор.**)

10) Ла 1301 рецеле Ладїслаѣ репоїеце вн привілеціѣ фѳрте фѣртос пентрѣ сатѣл пѣмїт Олѣhfalu, арѣтѣнд кѣ лѣкѣвїторїї лві ар фї (пе атѣнчі) тодї ромѣнії, лїберї шї осташї сѣпт стеагѣл графѣлві респектїв, шї сѣкѣпѣадѣї де тѣлтеле асѣпрелї пентрѣ каре се пѣлѣсесерѣ***).

11) Ла а. 1361 рецеле Лѣдовїк I дърві кенезіатѣл (вн фелїѣ де жѣдекѣторїе шї domnie)пестѣ сатѣл ромѣнѣск Ozon

*) Fejér codex diplomat. 5 vol. 8 p. 147.

**) Litterine: Sub eisdem conditionibus, et servitutibus, et consuetudinibus, quibus per praedecessores nostros Reges Hungariae in Districtibus Valachorum possessiones et villae donari solent (Originale apud familiam Csulai, copia in theca N. Enyed: inter Mspt. Petri Bod.)

***) I. K. Schuller Geschichte von Siebenbürgen 1840.

Озон ла фамиліа ромънълѣ Стан центръ тóте вѣторімеа.*)

13) Ла а. 1377 Лѣдовік I дитрѣпъ къ Брашовѣла ші къ четъдѣвѣа Брапълѣі (Törtsvár) кътева сате ромънещѣ къ кондіціе, ка лъкъвѣторіі лор съ фіе даторі а пѣрта армеа дн соціетате къ Брашовеніі***).

14) Ла 1426 Сісістѣнд дъ сатълѣі Бреѣкъ дипломъ скъзѣтѣоре дн калітате де осташи пѣзѣторі де марцііі. Ачееш дипломъ спъне лимпедѣ, къ Бреѣкъла (астъзі оръшел) ера сат ромънеск**). Довадъ ші ачеаста, къ пѣ ромънѣі, чі маі мълт алдіі іаѣ котіт пе еі дн ветреле лор стръмошещѣі.

15) Ла а. 1453 Ладіслаѣ V рѣпе дн комітатѣла Бълградълѣі сказвѣла Тълмачълѣі къ Търнѣла рошѣ ші къ Лоторвар ші дн дъ ла Сівіѣ. Адікъ сказвѣла Сівіѣлѣі п'аѣ фост дат дела Геіза аша маре към есте астъзі†)

16) Омлашъла е къпоскът дн тітѣла прінділор ромънещѣі. Реѣеле Матіас ла а. 1472 дитрѣпъ тот къ Сівіѣла атѣт Омлашъла, кът ші алте патрѣ сате вечіне ромънещѣі, а кърор лъкъвѣторі ера осташи съцетарі днсерчїнаді а пѣзі марцінеле осевіт де сасі престе мѣнці дела Тълмач пълъ ла сатъла маре пѣміт Сълїде††). Тот реѣеле Матіас пе ромънѣі лъкъвѣторі къ сасіі дн (декларъ скъзѣді де пълътіреа чїпчїзечїміі†††). Адікъ дн ваекъла ал 15 леа ромънѣі лъкъзіа къ сасіі ка ші астъзі. Днсъ контраріі помѣнеск де зн сат ромънеск арс дн порѣнка лѣі Матіас? Днкеіереа дела зн сат доъ ла тóте е преа де нїмік.

*) Transumptum in Archivo conv. Kolos Monostor.

***) Fejer cod. dipl. T. 9 V. 5.

****) Benkő Milkovia Tom. II p. 117.

†) Eder Excursus etc.

††) Biblioth: C. Teleki Nr. 1146⁶/₂ p. 201 Ла Едер ачест докзмент е фалс дншѣртъшїт.

†††) Eder Excurs.

18) Ла 1500 реѣеле Владіслаѣ каре ка ші Матіас се афла пѣрѣреа дн ліпсъ маре де вані лѣѣдела сасі кътева мїі, пентрѣ-каре дѣрѣі брашовенілор 14 сате, адікъ челе каре се пѣмеск астъзі шепте сате, към ші Зернещїі ш. а.*) Новїлімеа се пѣкъжі мълт пентрѣ ачеастъ donacie фѣкътъ дн комітатѣла Бълградълѣі. Дн ачеле тімпѣрї веки ромънѣі дн Чернат, Търкеш ші Сатъла лѣог пѣмаі пентрѣкъ се днѣ де леѣеа рѣсърїтеанъ фѣсеръ алѣогаці дн ветреле стрѣвзнеді ші дн локъла лор се адѣсеръ знѣрї католїчї**). Маі тѣрзіѣ ромънѣі іар се дитрѣмаръ.

Дела 1500 днкъче ат пѣтѣ вртѣрї чїтаціа докзментелор къ днлеспїре атѣт маі маре, къ кът історїа кърѣе дн ісвóръ маі богате, дар пе vedem сіліді а прекѣрма астъдатъ, къ ачел сіпѣр адаос, къ пѣ пе ажѣсе локъла де а помені ачі тѣкар де Петрѣ Петровїч ванъла Сас-сеवेशлѣі, де префектѣра ередїтаръ а лѣі Матеїѣ фра-теле архї-епїскопълѣі Ніколае ромънъл дн Сас-сеवेश, де жѣдеката ромънѣілор дн сатъла лѣі Петрѣ къ сасїі дн Хвсалсаїф ла а. 1366, дитрѣ кареа ромънѣі доведїнд къ ар фї аколо пропрїетарі веки де о мїте апї, къщїгаръ каѣса*) ш. а. ш. а.

Дѣпъ ачестеа ар врта дитрѣвареа: Кѣм ромънѣі рѣмасеръ днѣрѣпт аша тарѣ? Деслегареа ачестеїа се ва фаче аїреа. Атѣта днкъ: ромънѣі токма дела 1600 аѣ фост маі греѣ асѣпрїді ші сілідіа еші, іар пѣ а рѣтѣнѣ дн патріе.

*) Eder Excursus etc.

***) Inde valachi Schismatici pulsi et hae villae ad manus Christianorum (catholicorum!) devenerunt. Дѣпъ Benkő Milk. II., J. Trausch Archiv des Vereins 1845.

****) J. K. Schuller Archiv.